

Polish journal of science

POLISH JOURNAL OF SCIENCE

№37 (2021)

VOL. 1

ISSN 3353-2389

Polish journal of science:

- has been founded by a council of scientists, with the aim of helping the knowledge and scientific achievements to contribute to the world.
- articles published in the journal are placed additionally within the journal in international indexes and libraries.
- is a free access to the electronic archive of the journal, as well as to published articles.
- before publication, the articles pass through a rigorous selection and peer review, in order to preserve the scientific foundation of information.

Editor in chief – J an Kamiński, Kozminski University

Secretary – Mateusz Kowalczyk

Agata Żurawska – University of Warsaw, Poland

Jakub Walisiewicz – University of Lodz, Poland

Paula Bronisz – University of Wrocław, Poland

Barbara Lewczuk – Poznan University of Technology, Poland

Andrzej Janowiak – AGH University of Science and Technology, Poland

Frankie Imbriano – University of Milan, Italy

Taylor Jonson – Indiana University Bloomington, USA

Remi Tognetti – Ecole Normale Supérieure de Cachan, France

Bjørn Evertsen – Harstad University College, Norway

Nathalie Westerlund – Umea University, Sweden

Thea Huszti – Aalborg University, Denmark

Aubergine Cloez – Université de Montpellier, France

Eva Maria Bates – University of Navarra, Spain

Enda Baciú – Vienna University of Technology, Austria

Also in the work of the editorial board are involved independent experts

1000 copies

POLISH JOURNAL OF SCIENCE

Wojciecha Górskiego 9, Warszawa, Poland, 00-033

email: editor@poljs.com

site: <http://www.poljs.com>

CONTENT

ART STUDIES

*Gula Y., Maznichenko O.,
Kugai T., Kurovska D.*

THE USE OF POP-UP IN DIFFERENT FIELDS OF
DESIGN 3

BIOLOGICAL SCIENCES

*Chaka O., Saphonov S.,
Yanko R., Kolomiets I., Levashov M.*

EFFECT OF LOW FREQUENCY VARIABLE
ELEKTROMAGNETIK FIELD ON *DROSOPHILA*
MELANOGASTER LIFESPAN 9

CULTUROLOGY

Mironov A.

SANGUINE AS AN INDEPENDENT DIRECTION IN THE
DEVELOPMENT OF GRAPHIC DRAWING 13

ECONOMIC SCIENCES

Segizbayeva A., Dosmailov B.

EXPERIENCE OF FOREIGN PRIVATE MEDICAL
ORGANIZATIONS IN MATERIAL MOTIVATION OF
PERSONNEL 16

Bechko V., Ulyanich Yu., Bechko Ya.

THEORETICAL FUNDAMENTALS OF REGULATORY
MECHANISMS OF ENTREPRENEURSHIP
DEVELOPMENT IN THE AGRARIAN SPHERE 17

JURIDICAL SCIENCES

Jafarov T.

HUMAN RIGHTS 23

PEDAGOGICAL SCIENCES

Bugrinskaia M.

THE USE OF KINESIOLOGICAL EXERCISES TO ACTIVATE
INTERHEMISPHERIC INTERACTION IN CHILDREN WITH
SPEECH DISORDERS OF OLDER PRESCHOOL AGE 27

Lutoshkina N.

ORGANIZING THE CONTENT OF DISTANCE COURSES
BASED ON A GENDER APPROACH 28

Tsepilova A., Zhuykova T.

NATIONAL HOLIDAYS IN THE PATRIOTIC EDUCATION
OF PRESCHOOL CHILDREN 30

PHILOSOPHICAL SCIENCES

Gromova O.

ANALYSIS OF DIFFERENCES AND SIMILARITIES OF
DISCOURSE ON LONELINESS IN EXISTENTIALISM AND
PSYCHOANALYTIC PHILOSOPHY 33

PHYSICAL SCIENCES

Chernobay I.

HARDWARE FOR REGISTRATION OF EXTERNAL
INFLUENCES ON EXTENDING ULTRASONIC WAVES ..39

PSYCHOLOGICAL SCIENCES

Bobrovnikova N.

METHODOLOGICAL RECOMMENDATIONS FOR
TEACHERS-PSYCHOLOGISTS OF EDUCATIONAL
ORGANIZATIONS. "PRIMARY SCHOOL AGE» 47

Karpova N., Danina M.,

Poprik Y., Dementieva A., Tulin A.
FAMILY GROUP LOGOPSYCHOTHERAPY ONLINE 49

TECHNICAL SCIENCES

Obuzdina M., Rush E.

SORPTION MATERIALS NATURAL ZEOLITES: ASPECTS
OF CREATION, APPLICATION AND FURTHER
DISPOSAL 54

VETERINARY SCIENCES

Polat I., Azikhanov D.

NEW COMPOUND USED AGAINST TERMITES 58

A. Gonarchuk in 2018 was providing studying of different countries' experience on motivation of medical staff. In his work, it is found that in most countries financial contribution cannot motivate workers itself and there is a need of non-material motivation. Despite this, some countries still use financial stimulus to promote a motivation of medical workers. Furthermore, in developing countries such as Kazakhstan, material motivation cannot be ignored according to low-level salaries and economic disease in the country.

Different models of monetary motivation exists in foreign countries that could be tested in Kazakhstani medical organizations. These models should be introduced in private healthcare sector and tested on the long-term range. However, introduction of this model need strong change management system, since it can impact current material well-being of medical staff. On the other hand it also can motivate doctors in Kazakhstani private organization work on high-level medical service.

References

1. Goncharuk, A. G. (2018). Exploring a motivation of medical staff. *The International Journal of Health Planning and Management*, 33(4), 1013-1023. doi:10.1002/hpm.255
2. Kiku, T. Y. (2012). The content and structure of the category "labor motivation" in the interpretations of various researchers. *Sustainable Development Economics*, 11(3), 63-68.
3. LoStroto, C., & Goncharuk, A. (2017). Performance measurement of healthcare systems in Europe. *Applied Management & Investments*, 6(3), 170-174.
4. Roland, M., & Dudley, R. A. (2015). How financial and reputational incentives can be used to improve medical care. *Health Services Research*, 50(2), 2090-2115. doi:10.1111/1475-6773.12419
5. Xie, X. Q., & Su, X. H. (2011). Research on public Hospital reform and medical staff incentive mechanism in China. *Applied Mechanics and Materials*, 55-57, 737-741. doi:10.4028/www.scientific.net/amm.55-57.737

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РЕГУЛЯТОРНИХ МЕХАНІЗМІВ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В АГРАРНІЙ СФЕРІ

Бечко В.П.,

кандидат економічних наук, доцент

Улянич Ю.В.,

кандидат економічних наук, доцент

Бечко Я.В.

кандидат філологічних наук, доцент

THEORETICAL FUNDAMENTALS OF REGULATORY MECHANISMS OF ENTREPRENEURSHIP DEVELOPMENT IN THE AGRARIAN SPHERE

Bechko V.,

Ph. D. (in Economics), Associate Professor

Ulyanich Yu.,

Ph. D. (in Economics), Associate Professor

Bechko Ya.

*Ph. D. (in Philology), Associate Professor
Uman National University of Horticulture*

Анотація

Стаття присвячена дослідженню генезису поняття «підприємництво», аналізу та обґрунтуванню основних підходів щодо трактування сутності підприємництва, визначення чинників, що зумовлюють розвиток вітчизняної підприємницької діяльності.

У процесі дослідження було розглянуто наукові підходи щодо сутності підприємництва внаслідок відсутності єдиного підходу щодо трактування цієї категорії. Запропоновано трактувати категорію підприємництво як стан економіки, що забезпечує незалежність та самостійність, функціонування суб'єктів господарювання всіх організаційно-правових форм із використання економічних механізмів, що забезпечують стабільність та розвиток національної економіки.

Abstract

The article is devoted to the research of the genesis of "entrepreneurship" concept, to the analysis and substantiation of the main approaches to the interpretation of the essence of entrepreneurship, identification of factors that determine the development of domestic entrepreneurship.

In the course of the research the authors have considered scientific approaches to the essence of entrepreneurship due to the absence of the unified approach to the interpretation of this category. The authors have suggested to interpret the category of entrepreneurship as a state of the economy that ensures independence and autonomy, the functioning of economic entities of all organizational and legal forms with the use of economic mechanisms that ensure the stability and development of the national economy.

Ключові слова: підприємництво, механізм, підприємницький дохід підприємницька діяльність, організаційно-правові форми, аграрна сфера.

Keywords: entrepreneurship, mechanism, entrepreneurial income, entrepreneurial activity, organizational and legal forms, agrarian sphere.

За ринкових умов господарювання підприємництва діяльність відіграє системну роль в розвитку національної економіки, поєднуючи економічні завдання з виробництва конкурентоспроможних товарів, робіт і послуг на умовах самоокупності та самофінансування. Створення робочих місць, забезпечення доходів працюючого населення, реалізація творчого організаційного та трудового потенціалу нації є основними складовими соціального забезпечення розвитку підприємницької діяльності. Вищий рівень економічних свобод в країнах з розвинутими ринковими відносинами забезпечує і відповідно вищий рівень розвитку підприємництва та показники якості життя. Економічні відносини, що виникають в процесі господарської діяльності, функціонують завжди як певна система, що включає об'єкти і суб'єкти цих відносин, різні форми взаємовідносин між ними.

Дослідженню стратегічних пріоритетів регуляторної політики розвитку малого підприємництва присвячено чимало праць вітчизняних та зарубіжних науковців. У працях Л. Гаєвської, Л. Гацької, І. Горленко, А. Мазаракі, Т. Мельника, В. Паппа висвітлено підходи до визначення стратегічних пріоритетів державної регуляторної політики розвитку малого підприємництва. Функціональні етапи регуляторної політики зустрічаються у працях Л. Коштрача, З. Варналія, Т. Васильціва, Д. Покришки, В. Ляшенко, О. Юлдашева, Т. Мельника. Проте очікувані результати реалізації регуляторної політики в Україні є недостатньо розкритими та потребують додаткового опрацювання.

Метою статті є дослідження генезису поняття «підприємництво», аналіз та обґрунтування основних підходів до трактування сутності підприємництва, визначення чинників, що зумовлюють розвиток вітчизняної підприємницької діяльності.

Становлення підприємництва як складного і багатоаспектного соціально-економічного явища пройшло тривалий історичний шлях. Протягом багатьох століть формувалися найбільш доцільні його організаційно-правові форми, тип соціально-економічних взаємозв'язків з державою, громадами, відпрацьовувалася нормативно-правова база.

Розвиток підприємництва історично пов'язаний з еволюцією продуктивних сил. У процесі еволюції підприємництва сформувалося декілька концептуальних підходів щодо його сутності, які певною мірою відображають етапність його розвитку. Відомі дослідники багато уваги приділяють вивченню розвитку підприємництва. Осмислення теоретико – методологічних засад становлення, розвитку, визначення принципів діяльності, висвітлення основних чинників, що формують підприємницьке середовище є особливо важливим. Сучасна історія підприємництва бере свій початок з середніх віків, звідси і діаметрально протилежні результати щодо тлумачення сутності цієї важливої економічної категорії, які не втрачають своєї актуальності за сучасних умов. Зокрема, частина дослідників дану категорію досліджувала в напрямі ризиків. Родоначальником цього напрямку дослідження

теорії підприємництва був французький економіст Річард Кантільон, який вперше обґрунтував теоретичну сутність «підприємництво». За результатами дослідження цього автора підприємець - це людина, що здійснює свою діяльність в умовах ризику, а джерелом багатства є земля і праця, які визначають дійсну вартість економічних благ [1]. Цю точку зору розвинули І. Тюнен і Ф. Найт, взаємо узгоджуючи економічну сутність «підприємець» і «підприємництво» з непередбаченим ризиком [2].

Розвиток теорії підприємництва в більш широкому сенсі досліджений видатними вченими погляди, які діаметрально різнилися від раніше напрацьованих теорій цієї категорії. Так, за результати дослідження Ж. Б. Сея і А. Маршалла, які знайшли своє відображення в книзі «Трактат політичної економії» сформульовано визначення підприємницької діяльності як комбінації трьох чинників виробництва – праці, землі і капіталу в поєднанні з невід'ємним чинником успіху розвитку виробництва «таланту підприємців». Більш детальні дослідження, проведені Андре Маршаллом дало змогу додати до згаданих вище трьох класичних чинників виробництва четвертий - організацію

З цього часу сутність підприємництва розширюється, оскільки цій категорії додаються властиві їй функції [3]. Американський дослідник з питань теорії підприємництва Дж. Б. Кларк дещо змінив думку Ж. Б. Сея , стверджуючи, що «вільна конкуренція прагне дати праці те, що створюється працею, капіталістам - те, що створюється капіталом, а підприємцям – те, що створюється функцією координування»[4, с.82].

Логічним розвитком перших двох напрямів стала концепція підприємництва відомого американського дослідника Йозефа Шумпетера, який характеризує третій напрям у створенні теорії підприємництва, який і досі залишається найбільш ґрунтовним і перспективним [5]. За Й. Шумпетером, економічна система здатна до саморозвитку лише тоді, коли в ній не просто взаємодіють раціональні комбінації чинників виробництва, а відбувається безперервне відтворення нових поєднань цих чинників. До переліку нових комбінацій чинників виробництва він відносив виготовлення невідомого споживачам блага або створення нової якості відомого блага, впровадження нових способів відтворення, освоєння нових ринків або нових сегментів ринку, набуття нових джерел сировини, впровадження нових методів організації праці тощо. При цьому він акцентував увагу на тому, що право власності не є суттєвою ознакою підприємництва. Сутність «підприємець» визначається, на його думку, виключно функцією і здібностями індивідуумів за умов будь-якої суспільної формації [5]. Борючись з рутинною, здійснюючи реалізацію нововведень і тим самим забезпечуючи економічне зростання, підприємець стає, за словами Й. Шумпетера, «творцем і руйнівником». Розроблена Й. Шумпетером ідея творчого підприємця є найвідомішим і точним визначенням сутності підприємництва [5].

Імпульсом для сучасних досліджень підприємництва були ідеї Й. Шумпетера та Ф. Фон Хайєка. Концепція підприємництва Й. Шумпетера містить три ключові положення:

1) Функція підприємництва полягає у реформуванні виробництва шляхом використання різноманітних можливостей для випуску нових або старих товарів новими методами, відкриття нових джерел сировини, ринків, реорганізації виробництва.

2) Підприємництво є універсальною функцією будь-якої економічної системи, яка поєднується з виконанням інших видів діяльності (управлінням, науковими розробками, маркетингом тощо).

3) Підприємництво є функцією господарсько-політичного середовища, яке визначає його можливості, види та мотивацію [5].

Таке визначення підприємництва безумовно не є вичерпним. В подальшому Г. Бріфіс відкрив ще одну важливу функцію підприємця – контроль за цінами і витратами, а також за раціональним їх співвідношенням.

У статті «Природа фірми» Р. Коуз виокремлював функцію діяльності підприємця у вигляді контролю за цінами і витратами, а також за раціональним їх співвідношенням, підкреслюючи, що підприємець – це особа, яка в конкурентному середовищі спрямовує виробництво, реалізуючи тим самим роль механізму цін [6]. В новому контексті ця проблема була досліджена Фрідріхом фон Хайєк, який вважав сутністю підприємництва пошук і вивчення нових економічних можливостей, характеристику поведінки, а не вид діяльності. Він вважав, що підприємництво стало регулюючим початком, що врівноважує економічну систему [7]. В подальшому теорія і сучасне її трактування пов'язане з перенесенням акценту на управлінський аспект в аналізі дій підприємця, пов'язаного з переходом на міждисциплінарний рівень аналізу проблеми підприємства.

З огляду на це, слід виокремити наступний напрям теорії підприємництва засновниками яких були П. Друкер, Б. Карлоф, Б. Санто і інші. Вони пов'язують підприємництво з особливим типом менеджменту. Їхня парадигма ґрунтується на необхідності і можливості за сучасних умов поєднувати підприємництво і менеджмент. Підприємництво і менеджмент взаємозамінюються та взаємообумовлюються. Менеджмент, орієнтуючись на обслуговування підприємства, дають змогу зміцнювати підприємницький стиль управління [8].

У сучасній економічній літературі в більшості випадків сутність підприємництва підміняється метою підприємницької діяльності. Відповідно до Господарського кодексу України, суб'єкти підприємницької діяльності можуть вільно обирати напрям, форму та вид діяльності, розробляти програму розвитку бізнесу, залучати та використовувати ресурси, співпрацювати з постачальниками та споживачами, наймати працівників відповідно до потреби, на власний розсуд розпоряджатися прибутком, самостійно здійснювати зовнішньоекономічну діяльність. Окрім зазначених вище правових засад, підприємництво реалізується на основі ведення комерційного розрахунку та враху-

вання власного комерційного ризику – принципи економічної етимології [9]. В Економічному словнику за редакцією Й. Завадського – підприємництво (англ. *enterprise, entrepreneurship*) є окремим видом бізнесу, самостійною ініціативною діяльністю на власний ризик (виробництво продукції, виконання робіт, надання послуг та заняття торгівлею), що ґрунтуються на вкладанні власних коштів, використанні існуючих та створенні нових можливостей з метою одержання прибутку [10].

Відповідно до трактування відомого ученого, теоретика підприємництва З.С. Варналія підприємництво – це особливий тип господарювання, де головним суб'єктом є підприємець, який раціонально поєднує (комбінує) чинники виробництва на інноваційній основі і власній відповідальності, організує та керує виробництвом з метою одержання підприємницького доходу. Відповідно до масштабів діяльності З.С. Варналія підприємництво поділяє на мале, середнє та велике. Він вважає класифікацію за масштабом винятково важливою, адже такий підхід дає змогу виявити і проаналізувати сильні та слабкі сторони кожного суб'єкта з тієї чи іншої сфери підприємництва, визначити оптимальні варіанти їх співвідношення та взаємодії і на цій підставі дати відповідні рекомендації [11, с. 86].

З точки зору економічної визначеності підприємництво може бути розглянуто: як економічна категорія; як метод господарювання; як тип економічного мислення. У ринковій економіці існують три форми підприємницької діяльності: державна, колективна, приватна, що знаходить відображення в характеристиці підприємництва як економічної категорії, основою якої є встановлення його суб'єктів і об'єктів. Суб'єктами підприємництва можуть бути, перш за все, приватні особи (організатори одноосібного, сімейного, а також більш великотоварного виробництва), діяльність яких здійснюється як на основі власної, так і шляхом залучення найманої праці. Підприємницька діяльність може здійснюватися також групою осіб, пов'язаних між собою договірними відносинами і економічними інтересами (акціонерні товариства, орендні колективи, кооперативи тощо).

В окремих випадках до суб'єктів підприємництва відносять і державу в особі її відповідних органів. Об'єктом підприємницької діяльності є здійснення найбільш ефективної комбінації чинників виробництва з метою максимізації доходу. Для характеристики об'єктів підприємницької діяльності з позицій системного підходу доцільно використовувати термін підприємницька структура, яка, на наш погляд, найбільш повно відображає специфіку сучасних відносин в економічній сфері. Під підприємницькою структурою розуміється склад суб'єктів ринкових відносин, до переліку яких відносяться тільки ті організаційно-господарські одиниці, метою діяльності яких є одержання прибутку як кінцевого результату діяльності [12].

Основними властивостями зазначених відносин за даними дослідження О. Маліновської є закріплення ринкових методів господарювання, посилення глобалізації та інформатизації бізнесу, посилення конкуренції на ринках товарів, капіталів і праці [13, с. 11]. Визначаючи підприємництво як метод господарювання,

важливо враховувати, що головною його передумовою є самостійність і незалежність суб'єкта, а також відповідальність за прийняті ним рішення, що супроводжуються ризиком, прагненням до досягнення комерційного успіху, до зростання розміру прибутку. Під самостійністю підприємця розуміється той факт, що над ним немає керівного органу, що вказує, що робити, скільки витратити, кому і за якою ціною продавати тощо.

В той же час, підприємець весь час перебуває в залежності від ринку, динаміки попиту і пропозиції, рівня цін, тобто від сформованої системи товарно-грошових відносин. Важливою передумовою підприємництва є відповідальність за прийняті рішення, їх наслідки та пов'язані з ними ризики, оскільки чинник непередбачуваності є постійним супутником підприємницької діяльності. Стратегічною ознакою підприємництва є орієнтація на досягнення комерційного успіху – прагнення до збільшення прибутку. Найчастіше діяльність чисельних підприємницьких структур виходить за рамки вирішення суто економічних завдань, вони беруть участь у вирішенні соціальних проблем суспільства, здійснюють пожертвування на розвиток культури, освіти, охорони здоров'я, охорону навколишнього середовища тощо.

Підприємців відрізняє особливий інноваційний тип мислення. Інноваційність – особливий інструмент підприємництва. Інновація (нововведення) є більш за все економічною або соціальною категорією, ніж технічною. Саме підприємництво, як дія, спрямована на те, щоб вдихнути в наявні ресурси нові прогресивні методи виробництва, нові технології, спрямованих на створення благ. Завдяки нововведенням створюється ресурс, який не існував до того часу, поки завдяки людському чинникові не зроблено відкриття, здатне принести користь людству завдяки його економічній корисності. З огляду на це, завданням підприємців є цілеспрямований пошук джерел нововведень, зміна їх ознак, що вказують на можливість досягнення успіху.

Підприємництво - це не рід занять, а склад розуму і властивість природи. Бути підприємцем - означає робити не те, що роблять інші, вважає Й. Шумпетер. «Потрібно мати особливе уявлення, дар передбачення, постійно протистояти тиску рутини. Потрібно бути здатним знайти нове і використовувати його можливості. Потрібно вміти ризикувати, переборювати страх і діяти не в залежності від процесів, що відбуваються - самому ці процеси визначати» [14].

Що стосується інтелекту підприємця, то він, на думку Й. Шумпетера вкрай обмежений, оскільки він спрямований на вузьке коло явищ, які підприємець досконально досліджує. Обмеженість кругозору не дає змогу підприємцеві порівнювати багато різних варіантів досягнення своєї мети і вдаватися до тривалих роздумів [15]. До функцій підприємця Й. Шумпетер відносить:

- створення нового, ще незнайомого споживачеві матеріального блага або колишнього блага, але з новими якостями;
- запровадження нового, ще не застосовувалося в даній галузі промисловості способу виробництва;
- завоювання нового ринку збуту або більш

широке його використання;

- використання нового виду сировини або напівфабрикатів;
- запровадження нової організації праці, зокрема монополії, або, навпаки, її подолання [15].

Таким чином, до найважливіших ознак підприємництва слід віднести:

- самостійність і незалежність господарюючих суб'єктів. Будь-який підприємець вільний у прийнятті рішення з того чи іншого питання, природно, в рамках правових норм;
- економічна зацікавленість. Здійснення діяльності з метою отримання максимально можливого прибутку. Таким чином, переслідуючи свої суто особисті інтереси отримання високого доходу, підприємець служить і громадським інтересам;
- господарський ризик і відповідальність. Здійснення діяльності на свій страх і ризик і під власну майнову відповідальність;
- процес створення нових товарів (робіт, послуг), що мають цінність для споживачів;
- безперервність процесу виробництва.

Перераховані найважливіші ознаки підприємництва взаємопов'язані та діють одночасно. Змістовний момент підприємництва полягає як в завоюванні переваг, так і в створенні для себе кращих умов господарювання, що, безумовно, є головною специфічною рисою підприємництва як типу господарської поведінки. Результатом підприємництва повинен бути прибуток, як відображення реалізованих конкурентних переваг. В принципі, прибуток є спонукальним мотивом підприємницької діяльності, а метою є створення продукту, тобто задоволення попиту суспільства на конкретні потреби її членів. Основне завдання підприємництва - задоволення потреб покупців в необхідній продукції (роботи, послуги). Крім того, слід мінімізувати ризикованість діяльності шляхом розвитку виробництва різних видів продукції, диверсифікації виробництва продукції і каналів її збуту, створення резервних (страхових) фондів, а також забезпечення постійної наявності грошових коштів, здатних без затримки розраховуватися з постачальниками, кредиторами і працівниками підприємства. Прибуток є мірилом успіху, тільки розміром прибутку можна визначити на скільки успішно спрацював підприємець і відповідно його величина органічно пов'язана із задоволенням потреб суспільства.

Враховуючи ці риси та новаторські підходи у веденні підприємницької діяльності, можна погодитися з визначенням “підприємницької діяльності” С.Мочерного – як організаційно-господарського новаторства на основі використання можливостей для випуску нових товарів або старих новими методами, відкриття нових джерел сировини, ринків збуту, реорганізації виробництва з метою отримання прибутків і самореалізації [15, с.137-138].

Винагородою за підприємництво є підприємницький дохід. Підприємницький дохід це дохід, отримуваний від підприємницької діяльності. Згідно з теорією К. Маркса, – частина прибутку, яка залишається у власності функціонуючого капіталіста після сплати відсотка за взятий у позику капітал. Цей капітал витрачається на купівлю засобів виробництва і робочої

сили, яка в процесі виробництва створює додаткову вартість (прибуток). Частина прибутку капіталіст віддає банкірові за користування кредитом. Так відбувається поділ капіталу на капітал-власність і капітал-функцію. Спочатку такий поділ стосується лише позичкового капіталу, але з розвитком кредитування та акціонерної власності поділ прибутку на відсоток і підприємницький дохід набуває загального характеру[16].

На практиці підприємницький дохід важко виокремити проте, це не абстрактна економічна категорія. Під підприємницьким доходом розуміється плата, яку отримує підприємець за свої організаторські здібності з об'єднання і використання економічних ресурсів, за ризик збитків від використання цих ресурсів, за інновації і монопольну ринкову владу. Підприємницький дохід ділиться на дві частини: нормальний і економічний прибуток. Розмір нормального прибутку визначається гарантованим доходом підприємця, який він міг би отримати від альтернативної діяльності. До економічного прибутку відносяться плата за ризик, невідомість інновацій, монопольна влада. Ця частина підприємницького доходу не гарантується, але прагнення до його отримання змушує підприємця безперервно запроваджувати нововведення, що стимулюють інвестиції, зростання виробництва, що призводить до підвищення добробуту. Чим більш вдалий і талановитіший підприємець, тим більше розмір підприємницького доходу. На думку А. Виноградської підприємництво здійснюється в певному середовищі, що подається у вигляді сукупності конкретних, взаємозалежних умов, які визначають положення і дії підприємців на ринках. До таких умов відносять: географічні, технологічні, соціально-культурні, економічні та правові. Географічні умови включають природні умови (грунтові, кліматичні тощо. Наявність шляхів сполу-

чення (автомобільних доріг, залізничних станцій, річкових пристаней, аеропортів), а також доступність силових та енергоресурсів[17]. Від цих чинників багато в чому залежить вибір видів виробленої продукції, витрати на її реалізацію, можливості використання різноманітних ринків збуту, витрати на доставку ресурсів. Технологічні умови впливають на вибір технології отримання продукції і залежать від розвитку науково-технічного прогресу, що дає змогу створювати підприємства індустріального типу, випускати високоефективну техніку, організовувати господарства різних організаційно – правових форм господарювання, застосовуючи відповідні передові технології.

Соціально-культурні умови визначають потреби суспільства в товарах і послугах, співставляючи ставлення працівників до своїх обов'язків, умов праці, розмірами їх оплати праці, змінами життєвого рівня і розвитку суспільства. Економічні умови включають розвиток оптових і оптово-роздрібних ринків, банківської системи, юридичних, аудиторських, інформаційних та інших послуг, необхідних для підприємницької діяльності, а також купівельну спроможність населення, ринок праці, можливості отримання позикових коштів, податкову політику держави тощо. Правові умови включають законодавчу базу, що сприяє розвитку підприємницької діяльності в інтересах суспільства Чинники, що зумовлюють розвиток вітчизняної підприємницької діяльності систематизовані в табл. 1.1. До групування включені чинники, що забезпечують підтримку вітчизняного товаровиробника, включаючи малого та середнього підприємництва, підвищення «прозорості» фінансових, фондових і товарних ринків, подолання платіжної кризи, розвитку та інтеграції внутрішніх товарних ринків, розширення попиту населення на основі підвищення його доходів. З огляду на це всі ці чинники повинні забезпечити розвиток підприємницької діяльності.

Таблиця 1.

Групування чинників розвитку вітчизняного підприємництва

Група чинників	Внутрішньогрупові чинники
1. Створення сприятливих макроекономічних умов	1. Удосконалення податкової системи 2. Розвиток альтернативних (неподаткових) джерел формування бюджету 3. Проведення політики заміщення імпорту 4. Подолання внутрішньої платіжної кризи 5. Створення ефективної правової основи ринкового і державного регулювання підприємництва
2. Управління розвитком підприємницької діяльності	1. Активізація інвестиційних процесів 2. Пріоритетна орієнтація технічного і економічного розвитку 3. Стимулювання науково-технічного прогресу та інноваційної діяльності 4. Індикативне планування соціально-економічного розвитку 5. Управління державною власністю
3. Реструктуризація видів підприємницької діяльності	1. Зниження транзакційних і адміністративно - управлінських витрат 2. Економія оборотних активів 3. Інтеграція торгово-дистрибуторських мереж з виробничим і науково-технічним відділами 4. Реконструкція та модернізація виробничого апарату
4. Розвиток механізмів конкуренції та інститутів ринків	1. Посилення антимонопольного регулювання 2. Активізація інституту банкрутства 3. Синхронізація митної та податкової політики 4. Розвиток і інтеграція внутрішніх товарних ринків 5. Підтримка вітчизняного товаровиробника 6. Підтримка малого і середнього підприємництва 7. Підвищення «прозорості» фінансових, фондових і товарних ринків

5. Зміна соціальної ситуації	1. Підвищення доходів населення 2. Удосконалення системи оплати праці 3. Підвищення якості освітнього та інтелектуального рівня населення та ефективності використання трудових ресурсів 4. Розвиток партнерських відносин між підприємницькими структурами та органами влади
------------------------------	--

Джерело: згруповано авторами

Отже, розглянуті наукові підходи до сутності підприємництва свідчать про відсутність єдиного економічного підходу. Враховуючи це, підприємництво пропонуємо розглядати як стан економіки, що забезпечує незалежність та самостійність, здійснюється для ефективної державної влади, надає статус захищеного соціального стану, є вагомим складником національної безпеки та реалізується за допомогою економічного механізму шляхом використання комплексу заходів для стабільності та розвитку країни.

Список літератури

1. Кантильон Ричард. Історія економічних знань. URL: https://studme.org/47036/politekonomiya/richard_kantilon (дата звернення 18.02. 2021 р.).
2. Найт, Ф. Понятие риска и неопределенности. URL: http://ecsocman.hse.ru/data/149/819/1231/5_1_1knigh.pdf (дата звернення 19.02. 2021 р.).
3. Предпринимательство [Текст] Под ред. В.Я. Горфинкеля, проф. Г.Б.Поляка, проф. В.А. Швандара. М.: ЮНИТИ, 2000. 475 с.
4. Кларк, Дж.Б. Распределение богатства. URL: https://royallib.com/read/dgon_dgon/raspredelenie_bogatstva.html#600974 (дата звернення 21.02. 2021 р.).
5. Шумпетер, Й. А. Теория экономического развития. Москва: Прогресс, 1992. 336 с. (исследования предпринимательской прибыли, капитала, кредита, процента и цикла конъюнктуры)
6. Маршавін, Ю. М. Підприємництво, як фактор розвитку зайнятості населення. Київ: ІПКДСЗУ, 2004. 234 с.
7. Бусыгин, А. В. Предпринимательство. Москва: Инфа, 1998. 608 с
8. Виноградська, А. М. Основи підприємництва: навчальний посібник: друге видання, перероб. і допов. Київ : Кондор, 2008. 544 с.
9. Господарський кодекс України від 16. 01. 2003 р. // Відомості Верховної Ради України. 2003. № 18. С. 1–144.
10. Завадський Й., Т.Осовська, О. Юшкевич. Економічний словник. Київ : Кондор, 2006. 356 с.
11. Варналій З. С. Основи підприємництва: навч. посіб. Київ.: “Знання-Прес”, 2006. 350 с.
12. Сутність і зміст підприємницької структури. URL: https://pidru4niki.com/12280123/ekonomika/osnovi_pidpriyemniitskoyi_diyalnosti (дата звернення 22.02. 2021 р.).
13. Маліновська О., Тринько Р. Державне регулювання підприємництва: теорія, методика, практика Львів : ЛДУВС. 2007. С.11-12.
14. Шумпетер, И. Теория экономического развития. Москва. 1982. 174 с.
15. Мочерний С. В. Основи економічних знань : підручник Київ. : Академія, 2001. С.135.
16. Підприємницький дохід. Економічна енциклопедія: У трьох томах. Т. 1. / Редкол.: В. Мочерний (відп. ред.) та ін. Київ.: Видавничий центр “Академія”, 2000. 864 с.
17. Виноградська, А. М. Основи підприємництва: навчальний посібник.[Текст] : друге видання, перероб. і допов К.: Кондор, 2008. 544 с.
18. Асаул, А.Н. Организация предпринимательской деятельности [Текст]: Учебник СПб.: АНО ИПЭВ. 2009. 336 с.

POLISH JOURNAL OF SCIENCE

№37 (2021)

VOL. 1

ISSN 3353-2389

Polish journal of science:

- has been founded by a council of scientists, with the aim of helping the knowledge and scientific achievements to contribute to the world.
- articles published in the journal are placed additionally within the journal in international indexes and libraries.
- is a free access to the electronic archive of the journal, as well as to published articles.
- before publication, the articles pass through a rigorous selection and peer review, in order to preserve the scientific foundation of information.

Editor in chief – Jan Kamiński, Kozminski University

Secretary – Mateusz Kowalczyk

Agata Żurawska – University of Warsaw, Poland

Jakub Walisiewicz – University of Lodz, Poland

Paula Bronisz – University of Wrocław, Poland

Barbara Lewczuk – Poznan University of Technology, Poland

Andrzej Janowiak – AGH University of Science and Technology, Poland

Frankie Imbriano – University of Milan, Italy

Taylor Jonson – Indiana University Bloomington, USA

Remi Tognetti – Ecole Normale Supérieure de Cachan, France

Bjørn Evertsen – Harstad University College, Norway

Nathalie Westerlund – Umea University, Sweden

Thea Huszti – Aalborg University, Denmark

Aubergine Cloez – Université de Montpellier, France

Eva Maria Bates – University of Navarra, Spain

Enda Baciú – Vienna University of Technology, Austria

Also in the work of the editorial board are involved independent experts

1000 copies

POLISH JOURNAL OF SCIENCE

Wojciecha Górskiego 9, Warszawa, Poland, 00-033

email: editor@poljs.com

site: <http://www.poljs.com>